

**IZBRANI PRIMERI INTERFERENC V SLOVENŠČINI PRI
ROJENIH GOVORCIH RUŠČINE**

Leon Sabo,
Ljubljana, Slovenija

Key words: interference, language transfer, contrastive analysis, Russian, Slovene

Abstract: The article focuses on selected examples of language errors made by native speakers of Russian in their spoken Slovene. All analysed examples origin in the transfer of structures from the foreign language, in our case Russian, which is also known under the term of “interference”. One of the aims is to demonstrate the repeatability of these errors by presenting their occurrence in individual speakers as well as in the group as a whole. Featured interference errors are analyzed and presented on different levels of language and are further divided into individual groups.

Ključne besede: interferenca, jezikovni prenos, kontrastivna analiza, ruščina, slovenščina

Izvleček: Razprava obravnava izbrane primere jezikovnih napak rojenih govorcev ruščine v njihovih govornih besedilih v slovenščini. Obravnavane so le tiste jezikovne napake, katerih izvor je mogoče pripisati prenosu struktur iz tujega jezika, konkretno iz ruščine, in ki so znane tudi pod pojmom interference. Eden izmed ciljev je tudi prikaz ponovljivosti tovrstnih napak tako pri posameznem obravnavanem govorniku kot splošneje pri vseh govornikih. Predstavljene interference so analizirane in predstavljene po jezikovnih ravnanjih in znotraj njih ponekod po posameznih skupinah.

Predstavljeni članek povzema osnovne ugotovitve in primere iz avtorjevega diplomskega dela (Sabo, 2016)¹, v katerem je preučevani predmet govorniki slovenski jezik v Sloveniji živečih tujcev, torej pripadnikov tuje jezikovne skupnosti, ki so znanje jezika svojega novega okolja, tj. slovenščine, preverjali na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik. Gradivo, pridobljeno v omenjeni ustanovi, je vsebovalo videoposnetke z govornega dela izpita iz slovenščine, ki so bili posneti v okviru enega izmed Centrovih pilotnih projektov. Razprava poleg predstavitve osnovnih pojmov, metod in pristopov k izbrani problematiki vključuje konkretno analizo posameznih izjav iz govornih besedil štirih različnih govorcev, ki so kot svoj prvi oz. materni jezik navedli ruščino, z osredotočenjem na napake, ki so posledica prenosa elementov oz. struktur iz ruščine.

Pirih Svetina (2003: 17) jezikovno napako definira »... kot neuspeh del jezika in kot obliko ali kombinacijo oblik, ki jih tvori učeči se posameznik. Gre za oblike, ki jih v enakem kontekstu in v enakih pogojih govorniki prvega jezika ne bi tvorili.« Pojem prvi jezik v slovenski strokovni javnosti opredeljuje tudi termin rojeni govorec oz. domači govorec, ki sta se uveljavila za poimenovanje angleške besedne zveze *native speaker*. Po Kocjančič Pokorn (1999: 257) je rojeni govorec nekega jezika posameznik, ki ta jezik govori kot bodisi svoj prvi, dominantni ali domači jezik, oz. kompetentni govorec tega jezika, ki ga zna uporabljati idiomatično. V povezavi z učenjem drugega oz. tujega jezika, še ožje pa v teoriji jezikovnega prenosa sta poleg pojmov prvi, drugi oz. tuji jezik v rabi tudi "izvorni" oz. *izhodiščni jezik* (source language) ter *ciljni jezik* (target language) (Odlin, 1990: 12). Ciljni jezik je jezik, »... ki se ga nekdo uči z namenom, da bi ga obvladal bodisi kot svoj prvi, drugi ali tuji jezik.« (Pirih Svetina, 2005: 139). Izhodiščni jezik je definiran kot jezik, »... iz katerega se nekdo uči vse druge ali tuje jezike ...« (Pirih Svetina, 2005: 140), kar je najpogostejše tudi izvor napak, ki se pripisujejo jezikovnemu prenosu in so imenovane tudi kot interference (prav tam).

Posamezni neželeni rezultat zgoraj opisanega jezikovnega prenosa, tj. vpliva prvega oz. izhodiščnega jezika na drugi oz. ciljni jezik, se sicer najopazneje izraža kot odstop od norme ciljnega jezika, tj. napaka, kot je definirana zgoraj, a je v kontekstu sorodnih si jezikov, kot sta ruščina in slovenščina, treba upoštevati tudi pozitivne rezultate tovrstnega jezikovnega

---

1 Diplomska naloga z naslovom *Interferenca v slovenščini pri rojenih govornikih ruščine, živečih v Sloveniji* je nastala pod mentorstvom doc. dr. Mladena Uhljaka in red. prof. dr. Marka Stabeja.

prenosa, ki učečemu se olajšujejo samo učenje. Za rojenega govorca ruščine je mogoče domnevati, da bo določene slovnične kategorije v slovenščini usvojil prej kot na primer nekdo, čigar prvi jezik je angleščina, po drugi strani pa je prav jezikovna podobnost med slovenščino in ruščino vzrok za pojavljanje izrazitih interferenc med učečimi enega oz. drugega jezika, saj se njuni govorniki slabše zavedajo razlik med njima. Kar interference loči od drugih jezikovnih napak, je, da se kot jezikovne napake v določenem ciljnem jeziku pojavljajo na enakih mestih in pri opaznem delu med seboj primerljivih rojenih govorcev istega jezika, so torej ponovljive, najopaznejše pa so na glasoslovni ravnini in so kot take tudi eden izmed vzrokov za t. i. tuji naglas (Sabo, 2016: 31).

Izhodiščni jezik obravnavanih govorcev je torej ruščina, njihov ciljni jezik je slovenščina, kot bi jo v nekem podobnem kontekstu govorili njeni rojeni govorniki, njihova različica tega ciljnega jezika pa ima lastnosti tako slednjega kot izhodiščnega, kar je značilnost t. i. vmesnega jezika². V slednjem je, ko ga primerjamo s ciljnim jezikom, mogoče zaznati morebitne napake, katerih obravnavo po t. i. metodi analize napak v svoji razpravi po posameznih korakih strnjeno povzema Pirih Svetina (2003), znotraj omenjene metode pa je za obravnavo in določanje interferenc eden izmed postopkov tudi analiza jezikovnega prenosa (transfer analysis), ki se ukvarja z razlikami med vmesnim in ciljnim jezikom, za katere je mogoče predvidevati, da so se pojavile kot rezultat jezikovnega prenosa (James 1998: 6). Za razlago in opis tovrstnih napak oz. za pojasnitev, kako je lahko neka napaka posledica jezikovnega prenosa, je treba v primerjavo vključiti tudi izhodiščni jezik, gre torej za rabo primerjalne oz. kontrastivne analize.

Namen analize izbranih primerov je torej izpostaviti jezikovne napake, ki so bile poprej določene kot posledice jezikovnega prenosa, z opisovanjem značilnosti ruščine pojasniti njihov izvor in opredeliti ter ovrednotiti vpliv ruščine na slovenščino pri posameznih govornikih. Izbrani primeri so posamezne izjave iz besedil obravnavanih govorcev, ki so v celoti zapisane v Sabo (2016). Mašila in medmeti v njihovi funkciji razen iz ruščine prenesenih nepolnopomenskih besed večinoma niso zapisani. Zapis je

---

2 Vmesni jezik po Jamesu (1998: 6–9), Corderju (1982) ter Ferbežar in Pirih Svetina (2005: 5–10) predstavlja sorazmerno nestabilno fazo oz. jezikovno različico v procesu učenja tujega jezika, ki je na pol poti med znanjem in neznanjem ciljnega jezika in na začetku procesa učenja kaže le zelo malo značilnosti ciljnega jezika, potem pa vse več, poleg tega pa ga zaznamujejo tudi povsem samosvoje značilnosti. Začetno, skoraj nepopolno znanje ciljnega jezika se nenehno spreminja in pomika proti jezikovni zmožnosti rojenega govornika (*prav tam*).

fonemsko-fonetični³, zaradi omejenega prostora pa je za potrebe dane razprave uporabljen le zapis v mednarodni fonetični abecedi IPA. Fonetične besede so med seboj ločene s presledki, kar olajša analizo na višjih jezikovnih ravneh. Besedila oz. posamezne izjave in njihovi deli so tako analizirani na glasoslovni ravnini, oblikoslovni in leksikalni ravnini ter na skladenjski ravnini, kjer so na slednji zaradi lažje analize predstavljeni ortografsko v standardni (knjižni) normi. Pred vsako izmed izjav oz. njenega dela, je, kjer je to smiselno, zapisana tudi zveza G in številke posameznega govorca, npr. G3 predstavlja tretjega govorca.

1 Glasoslovne razlike med jezikoma so podrobneje predstavljene v Sabo (2016: 33–43), strnjeno je mogoče povzeti, da je v sistemu ruskega knjižnega jezika v primerjavi s slovenščino skoraj dvakrat več soglasniških fonemov, ki večinoma nastopajo v parih kot trdi in mehki, vedno mehki so (ч), (ш), (щ), vedno trdi pa (ц), (ш), (ж). Sistem ruskih samoglasniških fonemov in njihovih položajnih variant je v primerjavi s slovenščino pestrejši, saj je njihov izgovor odvisen od soglasniškega okolja, tj. sosednjih mehkih in trdih soglasnikov, ter naglasnega mesta v besedi.

Mehčani izgovor nekaterih soglasnikov oz. pojav mehkih soglasnikov, prenesenih iz ruščine, je v spodaj prikazanih primerih mogoče povezati s samoglasniško okolico, tj. ko soglasniku sledita sprednja samoglasnika (i) in (e). Slovenski sprednji samoglasniški glasovi so po izgovoru namreč podobni naglašnim sprednjim samoglasnikom v ruščini, ko ti sledijo mehkim soglasnikom, npr. [i] v *luna* in *lipa*; [e] v *nemь* in *peti*. Izgovor [i] in [e] je v ruščini mogoč le za mehкими soglasniki, zato so ti v slovenščino pogosto preneseni skupaj z izgovorom [i] in [e]. Rezultati analize vseh obravnavanih izjav v besedilih vseh štirih govorcev so sicer pokazali, da je število mehkih soglasnikov, ki se pojavijo pred sprednjimi samoglasniki, pri vseh obravnavanih govoricah večje od polovice vseh mehkih samoglasnikov v posameznih besedilih⁴.

G1: zɔɔɪ 'iɛ:ɛm ak'tivnə 'iɛ:ɛm g'ledɔɛm s'kuzbɔ za'to 'tudi se u'teim slɛ'vɛnski 'jezɪk

G2: in pɔ'mojem ti 'padeɟ not za'rat 'tega ker patɛ tut mɔ'gotɛɛ pri'ziwɫɔɟ s'voje ziw'liɛnɪ ki ga ti nɪ'mɔɪɛɟ mɪɛtɪ

3 Obravnava različnih možnosti zapisa govornjenih besedil je širše predstavljena v Sabo (2016: 31–33). Grafemi v oklepajih označujejo foneme, bodisi slovenske bodisi ruske, znaki IPA v oglatih oklepajih pa njihove glasovne realizacije.

4 Povzeto iz preglednice in komentarjev v Sabo (2016: 91).

G3: zdrev'njikow ni'kolɪ ni pri'e'vete ker kok je lu'di tok je bo'lezni
tɪm'viete to se 'titeɛ 'mislim sb'vieni

G4: ja ne vem se s'pomnem ko pri so'tsja'lizmu ko si kɔn'tfaw uni'verzɔ si
ze i'mjeɫ'niekaj mo'gotee za ze'teetek ze 'nekaj i'mjeɫ'kakfnə s'huzbə

Naslednji primeri prikazujejo izgovor slovenskega (č) in sklopa šč, ki ga trije govorci izgovarjajo skladno z značilnostmi izhodiščnega jezika, tj. kot vedno mehka (ч) in (ш), četrti govorci pa tudi kot [tʃ] oz. [ʃtʃ]:

G1: 'riete; ʌp'rostəm 'teasu; 'lepo 'sontenəjə v'riemə; 'teistə 'm'estə; ie:em;

G2: ri:s'nitenɔstni fəw; mo'gotee; tɛ'lowk; naj'vetea 'muxa;

G3: u'teitɛli; to se 'titeɛ; 'pərvɛ pɔmɔ'tei; tee; bom pri'dv'rati tɛ'r'kaɫa;
'tisote

G4: nateərtə'vatɪ; kapitalis'titenɪ; za'teetek; kɔn'tfaw; u'tʃi:w; iskə'riʃtʃa;
'iʃteɛ;

Redukcija nenaglašanih samoglasnikov (a) in (o) ter (i) in (e) je povezana z naglasnim mestom, saj je v ruščini naglašeni zlog v fonetični besedi njen izrazito najmočnejše izraženi del. Nenaglašeni samoglasniki so poleg kvantitativnih podvrženi še kvalitativnim spremembam, najizraziteje pri samoglasnikih (a) in (o), ki se po trdih soglasnikih v enakem nenaglašenem položaju glasovno ne razlikujeta – gre za t. i. akanje v ožjem smislu (Бромлей и др., 2005: 37). Analiza reduciranih (a) in (o) je pokazala na diskrepanco med številoma omenjenih samoglasnikov, kar je posledica pomanjkljivosti uporabljene tehnologije, saj ta ne omogoča dovolj kakovostne zaznave kračin in napetosti pri izgovoru.

G1: udəm'zəɫəx; nɐ'zəɫəstɪ; slɛ'viɛnski 'jezik; pəpɛk'lʲitsɪ; 'lɛpə nɐ'ravə;

G2: ʌsi g'lɛdamə; pɐ'lek 'tega; pɛt'rudi;

G3: zdrev'njikow ni'kolɪ ni pri'e'vete; 'nujno pɐ'mote;

G4: da 'morəjə itɪ; i'mjeɫ'kakfnə s'huzbə; nɪ'vɛm dɛbɪ.

V ruščini nenaglašena (i) in (e) glasovno sovpadeta v nezačetnih zlogih, v prvem prednaglasnem zlogu gre pri omenjenem sovpadu za pojav t. i. ikanja (Ястребова, 2008: 23):

G1: prɪi'jawlɛna; zənɪ'mɔivɨ grat; pɐ'dobnɪ bi'sɛidɪ; trɪi'nutnə; sɛ sprɪi'xajəʂ

G2: rɪs'nitenəstni fəw; tɪlɪ'vizja; prɪi'pɪrɪi; skriw'nostɪi; 'radi g'lɛdalɪ

G3: 'taki smɪ'ri; tɪm'vɛtɛ; ni'kolɪi; spremɪ'nɔit; prɪidv'rati

G4: is'kufnɪi'kakfnimɪi; z'lastɪi; 'nɪkətɛrɛ d'rugɛ; nɪ'vɛm.

Soglasniki (c), (ž), (š) so v nekaterih primerih izgovorjeni z glasovnimi značilnostmi ruskih neparnih trdih soglasnikov. Tovrsten izgovor posledično vpliva tudi na kvaliteto predvsem sprednjih samoglasnikov za njimi, saj se njihov izgovor pomika proti sredini:

G1: tɛʂka; pɛg'lɛdɔʂ'tsɛla; zɟ'vɛtɪ

G2: nɛg'lɛdəʂ; na'tsɛsti, vɛndar 'pɛwtɪ

G3: tɛʂ'ko; 'moraʂ; 'naʂɪm; 'vaʂɪm; s'tarʂɪ; zɟ'vijə; sɔtsɪjalnə

G4: d@r'z'avɔ'; najtɪ s'ɦuzbɔ; sɔts'jalnɪna; sito'atsɪi

Izgovor (v) v položajih pred soglasniki in v izglasju:

Pri G1 je izgovor slovenskega glasu (v) v izglasju [f]:

'jeʒɪkəf; prɛbɪ'val'tsəf; h'rɪbəf;

razen v primeru *prɛbɪ'val'tsəw*, ko je dvoustnični.

Pred soglasniki se pojavita tako zobno-ustnični [v]: g'ɦavnɛ; kot dvoustnični [w]: *prɪi'jawlɛna*.

Pri vzglasju in predlogu v so dosledno uporabljeni dvoustnični varianti [w] oz. [ʍ] ter izgovor kot [u] razen v primeru:

'lɛpə 'sontɛnəʒə v'rɛmə.

Pri G3 se glas (v) pred soglasniki izrazi bodisi kot zobno-ustnični [v] ali njegova nezveneča varianta [f]:

zdrev' n'ikow; zd' rafstvom; fs'ak.

Pri G4 glede posebnosti izgovora (v) podobno kot pri G3 izstopa le beseda *fs'ak*, katere izgovor je, kot bo pojasnjeno nadalje, posledica prenosa na morfemski oz. leksikalni ravnini.

2 Pri obravnavi prenosa morfemov oz. celotnih leksemov iz ruščine predstavlja glavno težavo določitev jezikovne ravnine, na kateri je prenos potekal, saj so si nekatere ruske in slovenske besede glasovno zelo podobne. Besede oz. besedne zveze so zbrane iz vseh izjav vseh obravnavanih govorcev. V grobem je mogoče med seboj po oblikoslovni in leksikalni ravnini ločiti položaje, ko so pri govorcih:

a) pri glasovno podobnih besednih enotah iz ruščine prenesene glasovne realizacije enega ali več ruskih morfemov. Nekateri primeri so težko določljivi, saj bi jih lahko pripisali tudi prenosu na glasoslovni ravnini:

1) prenos ruskih korenov besed:

'jezik; prib' l'iznə; priebj' val'tsəf; ak' t'ivnə 'ie:em; zj' v'im; zj' v'et';vj' soko;

2) prenos ruskih končnic in drugih obrazil:

na' zə'ləstj; pri' xodnəstj; h' r'ibj; g' l'eda'la; zgə' d' v'inskəjə 'm'jestə; 'sontenəjə v' r'emə; zə'nj' m'ivj' grat; n'j' m'orejə; n'j' v'em

3) umanjkanje morfema se:

sva əd' t'eilj;

b) glasovno podobne besede prenesene skupaj z njihovimi pregibalnimi in skladenjskimi značilnostmi. Tovrstne primere je sicer mogoče obravnavati znotraj prenosa glasov in morfemov, a mejijo na leksikalno ravnino:

bj' l'a s' l'uzbə; pr' i'š' l'a; r'is' nitenəstni fow so; 'kamərj; pəpu' l'arnəstj; prəb' l'ema; fs'ak; sots' j'al'n; i' m'e' l' d'abj;

c) uporabljeni leksemi, ki so sicer glasovno lahko podobni slovenskim, a jih rojeni govorec slovenščine v nekem podobnem kontekstu ne bi uporabil:

d̥er'z̥ava; kak; tak; ja; teem; i; 'puŋkt̥ow 'nujne p̥om̥o'tei.

3 Analiza na skladijski ravnini zajema ponovljive napake in skuša dokazati ponovljivost nekaterih napak, omejenih na kontrastivne razlike med ruščino in slovenščino:

- raba glagola *biti* oz. v nasprotju z ruščino neupravičena odsotnost slednjega v slovenskih stavkih,
- raba zaimka *to* v za slovenščino netipičnih položajih v povedi,
- raba osebnih zaimkov in ožje njihova redundantna raba
- in besedni red,

izvira iz ruščine.

3.1 Odsotnost glagola *biti* je predstavljena v štirih skupinah glede na položaje, kjer *biti* v slovenskem stavku nastopa kot:

a) polnopomenski glagol v pomenu *nahajati se, obstajati*:

G1: V Sloveniji zelo lepi hribi.

b) glagol z oslabljenim pomenom (kot del ob povedkovem določilu):

G1:

- ne moram reči, da to majhno mesto ... To podobno kak cela Slovenija, ali zelo lepo, čisto mesto in na to ja zelo ponosna;
- Družina majhna moja;
- v Sloveniji mi tudi všeč, da drugač klima;

G2:

- Lahko bi rekla, da to ena modna muha, ane;
- Da vsi gledamo, ko osem ura;

G3:

- Ker to taki smeri, ki vedno bojo vprašanja za to;
- Jih razvidno, ker slabo oblečeni;

G4:

- da težje najti službo visoko izobraženim mladim
- da premajhno mesto, premalo ljudi;

c) pomožniška klitika pri tvorbi preteklika:

G1: A to tak prišla in zdaj živim v Sloveniji;
G3: ker sebe iskala veliko časa;
G4: Mogoče za začetek že nekaj imel, kakšno službo.

3.2 V nekaterih obravnavanih besedilih se zaimек *to* pojavlja na za slovenščino neznačilnih mestih in v nenavadnih stavčnočlenskih vlogah, kar je posledica prenosa rabe ruskih kazalnih zaimkov *to* in *это*, ko ta nista rabljena v svoji prvotni, tj. strogo demonstrativni funkciji:⁵

- v prisojevalnih stavkih *это* najprej poimenuje temo in nato uvede trditev: *Минск – это столица Белоруссии*;

G1: Belorusija to majhna država;

- *to* je lahko rabljen kot veznik pri določenih tipih zgradb. Ko je na prvem mestu v pogojnih, časovnih, vzročnih odvisnikih, se *to* pojavlja na začetku glavnega stavka: *Если на улице жарко, то я сижу дома. (Če je zunaj vroče, sedim doma.). Идем быстрее, а то опаздаем (Gremo hitreje, sicer bomo zamudili.);*

G1: *Če je lepo /.../, to se sprehajam;*

G2: *Če so kakšni pevci, to pač dviguje svojo popularnost;*

- ali kot ponavljajoči se veznik pri naštevanju: *На улице то снег, то дождь...*

G3: Obstajajo še druge smeri, ki skozi ob njih je potreba. Tudi to učitelji, tudi to zdravniki, tudi to varstvo, predšolsko varstvo.

3.3 Redundantno rabo osebnih zaimkov v besedilih analiziranih govorcev je mogoče pripisati prenosu pravil rabe osebnih zaimkov iz ruščine, od katere se slovenščina razlikuje v tem, da pozna neizražanje oz. opuščanje osebnih zaimkov⁶ oz. je slednje v njej dosti pogostejše in izraziteje. Primeri iz besedila so:

---

5 Razlaga posebne rabe omenjenih kazalnih zaimkov je povzeta po Timberlake (2012: 238–239), navedeni primeri v ruščini pa po Sabo (2016: 44).

6 Angleška terminologija za jezike, ki poznajo opuščanje osebnih zaimkov, rabi izraz "pro-drop language" (Franks 1995: 372–328). Slovenščina je v nasprotju z ruščino jezik, kjer se osebni zaimki praviloma ne izražajo in se oseba izraža prek glagolskih morfemov. Čeprav

G1:

- To podobno kak cela Slovenija, ali zelo lepo, čisto mesto in na to ja zelo ponosna;
- Po poklicu ja programerka;

G2:

- Poleg tega jaz bi rekla
- In po mojem ti padeš notri zaradi tega, ker pač tudi mogoče preživljaš svoje življenje, ki ga ti ne moreš imeti;

G3: vsaj drugi osebni zaimek deluje odvečno, v ruščini je njegova raba obvezna, npr.: *Если я пойду, то я...*

- če jaz grem nekam, nujno pomoč rabim, nujno pomoč, nekam v bolnico, jaz pridem na vrsto ...
- Ne bodo tebe vprašali, ali imaš ti kartico ...

Pojav osebnih zaimkov v njihovi "polni obliki" (Franks 1995: 309) je mogoče pripisati prenosu po analogiji iz ruščine, saj ta razen reduciranih pogovornih variant (npr. я те позвоню) drugih oblik osebnih zaimkov ne pozna. Podobno je mogoče izpostaviti nerabo oziralnih oblik zaimkov oz. položaje, ko so namesto njih rabljeni le vprašalni zaimki:

- Me zanima tako stvari, kaj ima zgodovino zanimivo.
- Tukaj lahko pogledaš zanimivi grad, tudi to mesto, kje se lahko se sprehajaš. ← *также это город, где можно гулять.*
- v Sloveniji mi tudi všeč, da drugač klima je to, kaj vidim.

3.4 Interference na ravni besednega reda so povzete in razvrščene po posameznih skupinah, razlaga mest, kjer se napake pojavljajo, pa je pospremljena predvsem s prikazom ruskih konstrukcij, ki bi lahko vplivale na besedni red v slovenščini. Prisotnost napak v besednem redu je sicer tudi odraz dejstva, da so bila besedila govorjena, vendar na njihovo pojavnost najopaznejše vplivajo naslednje razlike med ruščino in slovenščino:

a) ruščina ne uporablja glagola *biti* v osebnih oblikah v sedanjiku, zato se slednje v besedilih govorcev pojavljajo na za slovenščino netipičnih mestih,

---

je opuščanje osebnih zaimkov v nekaterih primerih možno tudi v stavkih v ruščini, so v primerjavi s slovenščino naslednje konstrukcije brez rabe osebnega zaimka zaradi odsotnosti glagola *biti* nemogoče, npr.: *sem študent, živel sem v Moskvi; я студент, я жил в Москве.*

jezika se razlikujeta v razvrstitvi naslonk v naslonskem nizu, opazen je tudi prenos kalkiranih besednih zvez, predvsem sestavljenih veznikov:

G1:

Zdaj iščem, aktivno iščem, gledam službo, zato tudi se učim slovenski jezik; v ruščini stoji poudarjalni členek *u* (v slovenskem stavku ga nadomešča *tudi*) pred glagolom: *поэтому и учу словенский*. V slovenščini sicer lahko na enakem mestu, tj. neposredno za veznikom, v isti vlogi stoji členek *pa*.

Moram se potrudim, da to bo lepo, bom znala slovenski jezik; besedni red v podčrtani besedni zvezi je posledica kalkiranja iz ruščine: *Нужно стараться, что это будет хорошо...*;

To bolj novo pa še moram reči, v Sloveniji mi tudi všeč, da drugač klima je to, kaj vidim. Na besedni red v drugem stavku vpliva besedni red v ruski konstrukciji *в Словении мне тоже нравиться*;

G2:

In res, da televizija se potru^di, da je zelo zanimivo; položaj glagolskega prostega morfema *se* v 8. izjavi: *In res, da televizija se potru^di, da je zelo zanimivo.* Morfem za izražanje povratnosti v glagolih v ruščini vedno nastopa kot priponsko obrazilo, zato je umeščanje glagolskega prostega morfema v slovenščini za ruske govorce lahko težavno. Besedni red bi bil lahko tudi posledica prenosa uvajanja povedi v ruščini s pomočjo polstavka s členkom *res*, ki v ruščini nastopa kot t. i. uvodna konstrukcija: *Правда, что телевидение старается*, kar pojasni odsotnost osebne glagolske oblike; npr. *res je, da ...*

To po moje bo največja tuha. ← *это, по-моему, будет...* Na besedni red v izjavi bi lahko vplival tudi vrinjeni stavek, kot v podobno sestavljeni povedi stoji v ruščini.

Da vsi gledamo, ko osem ura. ← *Сейчас восемь часов — ура je osem.*

... pa bojo tam živeli pa tudi bojo imeli kamere ← *они будут там жить, а также...*

G3:

Mislim, da to treba bilo bi spremeniti ← Думаю, что это надо было бы изменить.

In tudi nimamo zavarovanja niti nobenega. ← *А также у нас страховки нет никакой;*

Veliko od njih tudi poteni. ← *Многое от них тоже зависит.*

G4: Naslonski niz je vsaj deloma pod vplivom ruščine: prislovno določilo stoji pred obema deloma glagola, členek *mogoče* deluje kot vrinjeni stavek:

Po drugi strani tudi še mogoče študentski servis nekako bo pomagal. ← *С другой стороны также еще, может быть, сервис как-то будет помогать.*

b) V pogovorni ruščini je odraz členitve po aktualnosti lahko drugačen, na kar nakazujejo glagoli, ki se pojavljajo po novo uvedeni temi, zato je ta bolj v fokusu:

G2: Vsi gledajo televizijo, zato ker resničnostni šov je na sporedu ← Все смотрят телевизор, потому что реалити-шоу идет.

G3:

Recimo, če jaz grem nekam, nujno pomoč rabim, nujno pomoč, nekam v bolnico, jaz pridem na vrsto ali takoj ali maksimalno petnajst minut bom pred vrati čakala. ← *меня примут то ли сразу то ли максимально 15 минут я буду ждать.*

Ja, ker takih punktov prve pomoči mi imamo več. ← *Потому что таких пунктов скорой помощи у нас больше.*

c) v pogovorni ruščini je postavitev levega prilastka na desno stran jedra manj zaznamovana in pogostejša kot v slovenščini:

G1:

Družina majhna moja. Aktualizirani besedni red bi v pogovorni ruščini sicer dopuščal strukture, kot so: *Семья моя — небольшая; Семья — небольшая (у меня)*, tako da je mogoče domnevati, da gre tudi v spodnjih primerih za njegov vpliv:

Me zanima tako stvari, kaj ima zgodovino zanimivo.

G3:

... ker vidim razliko med zdravstvom našim pa vašim;

Takim imajo na zalogi še zdravila brezplačne pa jim dajejo.

4 Zaključek:

Predstavljene razlike med jezikoma na glasoslovni ravni so se potrdile v izbranih izjavah. Glasoslovni pojavi, ki so v jezikovnih priročnikih poimenovani kot redukcija samoglasnikov oz. akanje in ikanje, mehki soglasniki ter obstoj ruskih vedno trdih in mehkih soglasnikov, so prisotni pri vseh obravnavanih govorcih; to potrjuje, da so preneseni iz izhodiščnega jezika. Analizo govornjenih besedil bi bilo mogoče v kontekstu zanimivih kontrastivnih razlik med obema jezikoma razširiti še na raven prozodije in stavčne intonacije. Za slovenščino tuje prvine so se na ravni morfologije izkazale za težko umestljive le na eno izmed jezikovnih ravnin, saj sta ruščina in slovenščina sorodna si jezika z glasovno podobnimi koreni in obrazili. Obravnava interferenc na skladenjski ravni se je zaradi narave govornjenih besedil, ki so pogosto brez ustreznih kohezivnih sredstev, izkazala za najzahtevnejšo. Potrdilo se je tudi, da je za opredelitev napak kot posledic jezikovnega prenosa je tako eden izmed nujnih pogojev dobro poznavanje ruskega govornjenega jezika oz. pomoč rojenega govornca, ki izkazuje določeno jezikovno zmožnost tudi v slovenščini in je ali morda bi določene strukture v slovenščini uporabljal tudi sam.

Viri in literatura:

Corder, Stephen Pit. 1982. *Error analysis and interlanguage*. Oxford, Oxford University Press.

Derganc, Aleksandra. Sever, Jože. 2006. *Ruska slovnica po naše*. Ljubljana, Cankarjeva založba.

Ferbežar, Ina. Pirih Svetina, Nataša. 2005. Slovenščine tujejezičnih govorcev. V: *Jezik in slovstvo*, 50, 6. 3–15.

Franks, Steven. 1995. *Parameters of Slavic Morphosyntax*. New York, Oxford University Press.

James, Carl. 1998. *Errors in Language Learning and Use. Exploring Error Analysis*. London, New York, Longman.

Odlin, Terence. 1990. *Language Transfer: Cross-linguistic Influence in Language Learning*. Cambridge, Cambridge University Press.

Pirih Svetina, Nataša. 2005. *Slovenščina kot tuji jezik*. Domžale, Izolit.

Pirih Svetina, Nataša. 2003. Napaka v ogledalu procesa učenja tujega jezika. V: *Jezik in slovstvo*, 48, 2. 17–26.

Pirih Svetina, Nataša. 2001. *Razvoj jezikovne zmožnosti pri usvajanju slovenščine kot drugega jezika*. Doktorska disertacija. Ljubljana, Filozofska fakulteta.

Požgaj-Hadži, Vesna. 2002. *Hrvaščina in slovenščina v stiku = Hrvatski i slovenski u kontaktu*. Ljubljana, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Sabo, Leon. 2016. *Interferenca v slovenščini pri rojenih govorcih ruščine, živečih v Sloveniji*. Diplomsko delo. Ljubljana, Filozofska fakulteta.

Timberlake, Alan. 2004. *A Reference Grammar of Russian*. New York, Cambridge University Press.

Бромлей С. В. и др. 2005. *Русская диалектология*. Москва, Издательский центр Академия.

Князев, С. В., Пожарицкая, С. К. 2011. *Современный русский литературный язык: фонетика, орфоэпия, графика и орфография*. Москва, Академический проект; Гаудеамус.

Ястребова, О. И. 2008. *Фонетика. Фонетика? Фонетика!*. Москва, Издательский центр РГГУ.